

Nr 87.

Ankom till riksdagens kansli den 3 december 1941 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsbidrag till Kävlingeåns vattenavledningsföretag i Malmöhus län.

I en till riksdagen den 7 november 1941 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 331, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att för täckande av vissa merkostnader vid Kävlingeåns vattenavledningsföretag i Malmöhus län må beviljas ytterligare statsbidrag från statens avdikningsanslag med 53,920 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till propositionen, i den mån redogörelse därför ej lämnas nedan.

Den 3 mars 1939 beviljade Kungl. Maj:t Kävlingeåns vattenavledningsföretag i Malmöhus län dels bidrag från statens avdikningsanslag med 448,580 kronor, dels ock lån från statens avdikningslånefond med 408,750 kronor, varjämte Kungl. Maj:t fastställde plan för arbetets utförande. Efter meddelande från viss delägare i lånet, att han önskade avstå därifrån, blev lånet genom beslut av lantbruksstyrelsen den 18 december 1939 minskat med 430 kronor till 408,320 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift den 12 maj 1941 har *styrelsen för Kävlingeåns vattenavledningsföretag* anhållit om ytterligare statsbidrag till företaget med 134,060 kronor för täckande av vissa kostnadsökningar föranledda av en övergång från dieselmotordrift till gengasdrift vid utförandet av för företaget erforderliga grävningsarbeten.

Häröver ha infordrade utlåtanden avgivits av lantbruksstyrelsen den 4 juni 1941 och av statskontoret den 20 juni 1941.

Av tillgängliga handlingar inhämtas följande.

Ifrågavarande företag omfattar en areal av 901.49 hektar åker samt 1,941.75 hektar annan mark, eller tillhoppa 2,843.24 hektar. Vid arbetsplanens fastställelse beräknades båtnaden genom företaget till 912,723 kronor 97 öre. Kostnaden beräknades till 903,500 kronor, varav 759,399 kronor arbets- och materialkostnader, 76,431 kronor ersättningar samt 67,670 kronor förrättningskostnader, vattendomstolsavgift och dylikt. Genom ett mellan vattenavledningsföretaget och Aktiebolaget Skånska Cementgjuteriet den 23 maj 1938 ingånget entreprenadkontrakt har nämnda bolag åtagit sig att utföra samtliga i företaget ingående schaktningsarbeten samt bro- och damm-

byggnader mot en ersättning av 679,000 kronor. I den fastställda arbetsplanen ha dessa arbeten beräknats draga en kostnad av sammanlagt 689,815 kronor. Sedan Söderbygdens vattendomstol föreskrivit, att Torna härads vägdistrikt skulle helt nybygga bron över Kävlingeån vid Kinnevad samt att vattenavledningsföretaget skulle bidra till kostnaden härför med 20,000 kronor, har entreprenadsumman efter nytt avtal med entreprenören minskats med 20,000 kronor till 659,000 kronor. Kostnaden för sagda bro var emellertid i den fastställda arbetsplanen beräknad till endast 15,000 kronor. Genom vägdistriktets övertagande av brons ombyggnad har förenämnda kostnadsbelopp om 689,815 kronor därför minskats med allenast 15,000 kronor till 674,815 kronor.

Arbetet påbörjades den 1 augusti 1938, då en grävmaskin sattes i gång. I januari 1939 insattes ytterligare en maskin, varefter arbetet fortgick med båda maskinerna till slutet av juni 1940, då detsamma måste nedläggas av brist på brännolja till maskinerna. Omkring en tredjedel av samtliga i företaget ingående schaktningsmassor eller 286,460 kubikmeter hade vid nämnda tidpunkt blivit upptagna. För undvikande av uppskov med företagets genomförande har entreprenören dels av eget initiativ, dels på anmodan av vattenavledningsföretaget låtit verkställa utredningar angående möjligheten att använda andra drivmedel för grävmaskinerna än flytande bränsle. Dessa utredningar ha givit vid handen, att det lämpligaste och billigaste drivmedlet vore gengas. Kostnaderna för omläggning till gengasdrift ha av entreprenören beräknats till 50,400 kronor för grävmaskinernas ombyggnad och 83,660 kronor för ökad driftkostnad, motsvarande en sammanlagd kostnadsökning av 134,060 kronor.

Sedermera har den 21 maj 1941 mellan företaget och entreprenören upprättats ett tilläggskontrakt, vars giltighet gjorts beroende av Kungl. Maj:ts godkännande och vari bland annat överenskommits följande angående fördelningen av genom nämnda omläggning uppkommande merkostnader.

Föredragande statsrådet har i ärendet anfört följande:

»I förevarande ärende avsedda merkostnader för Kävlingeåns vattenavledningsföretag med anledning av att de vid företaget använda grävmaskinerna måste omändras från dieselmotordrift till gengasdrift ha ursprungligen beräknats till 134,060 kronor, varav 50,400 kronor för erforderliga ombyggnadsarbeten och 83,660 kronor på grund av ökade driftkostnader. Enligt det mellan företaget och dess entreprenör träffade avtalet skulle av merkostnaderna företaget bestrida sammanlagt högst 100,000 kronor, med avdrag dock för det belopp, som anskaffade gengasmotorer och aggregat kunde inbringa vid försäljning efter arbetenas slutförande; resterande belopp av merkostnaderna skulle falla å entreprenören. Med hänsyn till att lantbruksstyrelsen efter granskning av den fastställda arbetsplanen ansett besparingar å de sammanlagda kostnaderna för företaget till ett belopp av 43,300 kronor möjliga ha de slutliga kostnaderna beräknats till 965,200 kronor. Detta belopp överstiger med 61,700 kronor den vid arbetsplanens fastställande beräknade kostnaden för företaget.

Då förenämnda merkostnader tillkommit på grund av förhållanden som icke kunnat förutses vid företagens igångsättande samt ett uppskov med arbetenas slutförande skulle medföra fara för spoliering av redan utförda arbeten, anser jag i likhet med de hörda myndigheterna skäligt, att statsunderstöd beviljas för täckande av den för företagens fortsättande beräknade kostnadsökningen, 61,700 kronor. Med tillämpning av gällande bestämmelser för statsbidrag från statens avdikningsanslag föreligger möjlighet för Kungl. Maj:t att bevilja ett ytterligare bidrag till företaget av 7,780 kronor. Härutöver erfordras emellertid ett belopp av (61,700 — 7,780 =) 53,920 kronor, och jag vill i anslutning till det anförda förorda att riksdagens medgivande inhämtas, att nämnda belopp må anvisas till företaget från statens avdikningsanslag. Beloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som enligt riksdagens medgivande för visst år må beviljas jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning. Sedan riksdagen beslutat i ärendet, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med beviljandet av ytterligare statsbidrag till företaget till prövning upptaga frågan om godkännande av det mellan företaget och entreprenören ingångna tilläggsavtalet. I detta sammanhang må erinras, att enligt villkoren för bidrag från statens avdikningsanslag lantbruksstyrelsen må, därest det skulle visa sig, att torrläggningens kostnad, varför statsbidrag beviljats, beräknats till högre belopp än den verkliga kostnaden och denna skillnad är av någon betydelse, föreskriva motsvarande minskning av bidraget. Med tillämpning härav torde lantbruksstyrelsen bliva i tillfälle att företaga den minskning av bidraget, vartill, bland annat, försäljning av de inköpta maskinerna kan giva anledning.»

Utskottet.

Ifrågavarande merkostnader för Kävlingeåns vattenavledningsföretag föranledas av att de vid företaget använda grävmaskinerna måste omändras från dieselmotordrift till gengasdrift. Med hänsyn till att dessa merkostnader sålunda tillkommit på grund av förhållanden, som icke kunnat förutses vid företagens igångsättande, samt att ett uppskov med arbetenas slutförande skulle medföra risk för spoliering av redan utförda arbeten, anser utskottet i likhet med föredragande statsrådet och de i ärendet hörda myndigheterna skäligt, att statsunderstöd beviljas för kostnadernas täckande. Vare sig den gjorda beräkningen av kostnadsökningen eller det föreslagna sättet för densamma bestridande föranleder erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 2 december 1941.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 85.